

# Familjevåld

Publicerad 30.6.2006.

Med familjevård avses sådant våld inom familjen som kan riktas mot vilken familjemedlem som helst. Som familjevåld räknas alltså både våld mellan makar eller sambor, när föräldrar utsätter sina barn för våld och när barn uppträder våldsamt mot föräldrar.

I Finland klassas allt våld inom familjen numera som misshandel, det är kriminaliserat och alltid fall för allmänna åklagaren. Det innebär att när ett fall kommer till polisens kännedom undersöks det och går till åtalsprövning och kan eventuellt leda till åtal oberoende av om den som är föremål för misshandeln önskar väcka åtal eller inte.

Familjevåld tar sig uttryck som psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. Fysiskt våld är i sig alltid även psykiskt våld då det kränker och underkuvar objektet. De övriga formerna av psykiskt våld är i princip oändligt många. Både när våldet riktas mot ett barn eller maka / make kan det ta sig uttryck som ringaktning (pikar om utseende, förstånd eller annan egenskap) och hot (till exempel om våld). Psykiskt våld mellan makar kan vara pikar eller ringaktning som till exempel gäller utseende eller sexualitet, ha formen av hot som gäller barnen eller hot att sätta stopp för den andras kontakt med gemensamma barn (till exempel med hjälp av obefogade misshandels- och incestbeskyllningar). Psykiskt våld kan också riktas mot ställföreträdande mål (man vräker omkull möbler, hotar eller skadar keldjur) eller så kontrollerar man den andras alla rörelser, sociala liv eller hur han eller hon använder pengar. Hotet kan vara både direkt och indirekt (till exempel hot om självmord.)

I Finland har utvecklingen vad gäller fysiskt våld i familjen varit synnerligen positiv de senaste decennierna. Efter 1980-talet har upprepade så kallade offerundersökningar visat att antalet män och kvinnor som fått fysiska skador till följd av våld minskat kraftigt. Till exempel familjevåldet mot kvinnor har minskat från nästan 30 000 fall år 1980 till cirka 8 000 år 2003.

I de allra allvarigaste fallen och då våld orsakat dödsfall har det funnits alkohol med i bilden och våldsdåden har skett i berusat tillstånd. Det sägs ofta att alkoholen inte är den grundläggande orsaken till våld utan att de innersta eller faktiska orsakerna ligger "djupare".

Det är sant att det förekommer våld även utan alkoholkonsumtion. Forskningen visar trots allt att alkohol ökar risken betydligt. Berusning och i synnerhet långvarigt alkoholbruk försvagar förmågan att göra riktiga observationer om andras beteende och tal. Det ökar benägenheten att bli sårad över bagateller och fördunklar sinnet för proportioner. Allt det här ökar risken för våldshandlingar mot närstående när berusade människor strider.

## Familjevåld mot barn

Allt våld mot barn har varit förbjudet i Finland sedan år 1984 då kroppsgaga av barn förbjöds i lag. I lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (§1) heter det: "Barn bör uppfostras så att det får förståelse, trygghet och ömhet. Barn får inte undertryckas, agas eller utsättas för annan kränkande behandling. Barnet bör stödas och uppmuntras i sin utveckling till självständighet, ansvarsfullhet och vuxenhet."

Om straffen stadgas det i strafflagens paragrafer om misshandel. Misshandel är all smärta eller skada som man avsiktligt orsakar andra. Hur vanligt det är att familjevåld riktas mot barn har inte undersökts på ett heltäckande sätt på senare år. I en omfattande elevundersökning som gjordes i decennieskiftet mellan 1980-talet och 1990-talet berättade närmare 20 procent av 15-åringarna att de blivit utsatta för lindrigt våld av föräldrarna medan inemot 5 procent hade utsatts för allvarligt våld (knytnävsslag eller ännu värre) under det gångna året.

72 procent av 15-åringarna hade upplevt lindrigt våld under sin livstid medan 8 procent hade upplevt allvarligt våld. Undersökningen visade att mödrar och fäder gör sig skyldiga till våld mot barn ungefär lika ofta. Undantag är när barn dör - enligt en omfattande undersökning (som omfattar perioden 1979-1994) fördelar sig andelen biologiska föräldrar i det avseendet så att modern är förövare i 80 procent av fallen och fadern i cirka 20 procent.

Attityderna mot kroppsgaga har blivit allt negativare. Ännu på 1980-talet godkände cirka halva befolkningen fysisk aga åtminstone i undantagsfall. När enkäten upprepades år 2004 motsatte sig redan två tredjedelar av befolkningen kroppsgaga under alla omständigheter.

Att leva i skräck för våld som riktas mot barnet självt eller någon familjemedlem är riskabelt med tanke på barnets utveckling. Förutom att våld eller hot om våld innebär en risk med tanke på framtiden orsakar det också barnet omedelbart lidande.

Enligt barnskyddslagen kan vem som helst hos det kommunala barnskyddet anmäla om barn som är i uppenbart behov av barnskydd. Våld kan även alltid anmälas till polisen.

**Heikki Sariola**

forskare, Centralförbundet för barnskydd

### Mera information ►

Hjälpen på nätet ([apua.info/](https://apua.info/)) är en nätadress med information om våld i nära familjerelationer, vilka uttryck det tar sig, lagstiftning om våld och hur man tar sig ur våldsspiralen.

[Skyddshem på nätet](#) (på finska) erbjuder olika tjänster både för personer som uppträtt våldsamt och sådana som upplevt våld, här finns även egna tjänster för barn och unga. Innehållet omfattar berättelser om hur personer klarat sig ur problemen samt, uppgifter för och beskrivningar av förändringsprocessen. Man kan även ställa frågor anonymt.

[Kvinnolinjen](#) är en nationell, gratis telefonjour. Kvinnolinjen ger råd, vägledning och stöd åt flickor och kvinnor som utsätts för våld, hot eller är rädda. Kvinnolinjens telefonnummer är 000 02400.

[Jussi-verksamheten](#) (nätsidorna på finska) ger stöd från man till man för att bryta familjevåldsspiralen. Personer som arbetar med de här frågorna får krishjälp, samtalshjälp, rådgivning och handledning.

[Telefon för barn och unga och nätrådgivning](#) (det sistnämnda på finska). Telefonnumret 116 111 betjänar hela landet och samtalen är gratis. De som svarar är utbildade, frivilliga telefonjourer med tystnadsplikt. Nätsidorna på finska kan man kontakta anonymt och i förtroende.

link

Källa till [webbadress](https://paihdelinkki.fi/sv/databank/informationssnuttar/aggressivitet-och-vald/familjevald): <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/informationssnuttar/aggressivitet-och-vald/familjevald>